

Rada
Evropské unie

Brusel 3. prosince 2021
(OR. en)

14692/21

**Interinstitucionální spis:
2021/0401(CNS)**

**JAI 1343
MIGR 266
ASILE 71
FRONT 422
RELEX 1055**

NÁVRH

Odesílatel:	Martine DEPREZOVÁ, ředitelka, za generální tajemnici Evropské komise
Datum přijetí:	2. prosince 2021
Příjemce:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generální tajemník Rady Evropské unie
Č. dok. Komise:	COM(2021) 752 final
Předmět:	Návrh ROZHODNUTÍ RADY o dočasných mimořádných opatřeních ve prospěch Lotyšska, Litvy a Polska

Delegace naleznou v příloze dokument COM(2021) 752 final.

Příloha: COM(2021) 752 final

V Bruselu dne 1.12.2021
COM(2021) 752 final

2021/0401 (CNS)

Návrh

ROZHODNUTÍ RADY

o dočasných mimořádných opatřeních ve prospěch Lotyšska, Litvy a Polska

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

1. SOUVISLOSTI NÁVRHU

• Odůvodnění a cíle návrhu

Aktivace čl. 78 odst. 3 Smlouvy o fungování EU v reakci na účelové využívání migrantů na vnějších hranicích

Evropská rada ve svých závěrech ze dne 21. a 22. října 2021 zdůraznila, že EU nebude akceptovat žádné pokusy třetích zemí o zneužití migrantů k politickým účelům. Vedoucí představitelé se zavázali pokračovat v boji proti probíhajícímu hybridnímu útoku, který zahájil běloruský režim. Rovněž připomněli, že je třeba zajistit účinné navracení a plné provádění dohod a ujednání o zpětném přebírání osob s využitím nezbytného pákového efektu. Uvedli, že Evropská unie je i nadále odhodlána zajišťovat účinnou ochranu svých vnějších hranic. V této souvislosti vyzvala Evropská rada Komisi, aby navrhla veškeré nezbytné změny právního rámce EU a konkrétní opatření s přiměřenou finanční podporou, aby bylo možné zajistit okamžitou a přiměřenou reakci v souladu s právem EU a mezinárodními závazky, včetně dodržování základních práv.

Vzhledem k tomu, že Lotyšsko, Litva a Polsko čelí mimořádné situaci vyznačující se náhlým přílivem státních příslušníků třetích zemí, kterou zinscenovalo Bělorusko pro politické účely, předkládá Komise jakožto jedno z plánovaných konkrétních opatření návrh dočasných mimořádných opatření na základě čl. 78 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU). Jde rovněž o reakci na žádost dotčených členských států, aby mohly využít dočasná opatření k účinnému řešení mimořádné migrační situace na vnějších hranicích EU. Jedná se tedy o reakci na hybridní útok na EU jako celek.

Bělorusko působí Unii, zejména Lotyšsku, Litvě a Polsku, problémy svým akcemi, které vedly k nebyvalému nárůstu nedovoleného překračování hranic z Běloruska. Zatímco v posledních letech nebyly zaznamenány téměř žádné pokusy o nelegální překročení vnějších hranic z Běloruska do EU, od léta 2021 se počet těchto nelegálních vstupů neustále zvyšuje. Tyto akce představují hybridní útok, který svědčí o rozhodném odhodlání způsobit pokračující a vleklou krizi v rámci širšího soustředěného úsilí o destabilizaci Evropské unie a narušení společnosti a klíčových institucí. Tyto akce představují skutečnou hrozbu a nebezpečí pro bezpečnost Unie.

Cílem návrhu je podpořit Lotyšsko, Litvu a Polsko stanovením opatření a operativní podpory, které jsou nezbytné k tomu, aby bylo možné humánním, řádným a důstojným způsobem a při plném dodržování základních práv řešit příchody osob, které Bělorusko účelově využívá. Návrh doplňuje diplomatické úsilí a další opatření přijatá Uníí v reakci na tento hybridní útok.

Toto účelové využívání migrantů Běloruskem způsobilo, že tyto osoby se v pohraniční oblasti mezi Evropskou unií a Běloruskem ocitly ve vážné situaci. Akce Běloruska způsobily humanitární krizi a již byla potvrzena řada úmrtí. Hlavní odpovědnost za řešení této krize nese Bělorusko. Je vázáno Ženevskou úmluvou, včetně zásady nenavracení, a připojilo se i ke globálnímu paktu. EU tedy sice bude i nadále přispívat na humanitární pomoc osobám, které ji na území Běloruska potřebují, ale Bělorusko musí poskytnout odpovídající ochranu uprchlíkům na svém území a za tímto účelem spolupracovat s Úřadem vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) a Mezinárodní organizací pro migraci (IOM). Komise a Evropská služba pro vnější činnost velmi úzce spolupracují s Organizací spojených národů a jejími specializovanými agenturami a s příslušnými organizacemi na ochranu lidských práv,

aby zabránily dalšímu rozvoji humanitární krize, a to i s ohledem na zhoršující se povětrnostní podmínky.

Kvůli tomuto účelovému využívání migrantů vstoupilo v roce 2021 (od 21. listopadu) z Běloruska na území Lotyšska, Litvy a Polska nedovoleným způsobem 7 831 státních příslušníků třetích zemí, zatímco za celý rok 2020 jich bylo 257. Kromě toho bylo v Litvě podáno 2 676 žádostí o azyl, v Lotyšsku 579 a v Polsku 6 730. Tyto tři členské státy navíc zabránily 42 741 pokusům o překročení hranic. Ačkoli je obtížné učinit přesný odhad, je možné, že v současné době v Bělorusku uvízlo až o 10 000 migrantů více, jelikož denně přijíždějí další.

V důsledku toho vyhlásily Lotyšsko, Litva a Polsko výjimečný stav. Navzdory veškerému úsilí Unie a členských států se situace nadále zhoršuje. Státní příslušníci třetích zemí nadále usilují o vstup na území Lotyšska, Litvy a Polska z Běloruska a navzdory aktuálnímu zlepšení zůstává situace velmi nestabilní.

V návaznosti na červnové oznámení Litvy zřídila Komise prostřednictvím sítě pro připravenost a řešení krizí v souvislosti s migrací („sít' zřízená plánem pro migraci“) pravidelný monitorovací mechanismus v souladu s doporučením Komise (EU) 2020/1366 ze dne 23. září 2020 o mechanismu EU pro připravenost a řešení krizí v souvislosti s migrací¹. V tomto rámci dotčené členské státy, Evropská služba pro vnější činnost, příslušné agentury EU a útvary Komise sdílejí údaje, informace a poznatky, o nichž se pravidelně podávají zprávy.

Evropská unie podporuje členské státy, na něž se běloruský režim zaměřuje. Od začátku krize se Komise snaží o uplatňování solidarity Unie s Lotyšskem, Litvou a Polskem a v červenci poskytla Litvě mimořádnou finanční pomoc ve výši 36 milionů EUR. Kromě 360 milionů EUR plánovaných pro tyto členské státy v rámci Nástroje pro správu hranic a víza (BMVI) na toto finanční období Komise rovněž uvolnila další navýšení finančních prostředků ve výši přibližně 200 milionů EUR na roky 2021 a 2022.

Kromě toho Litva dne 15. července 2021 aktivovala mechanismus civilní ochrany EU a Komise koordinuje pomoc od 19 členských států. Prostřednictvím tohoto mechanismu obdržela Litva stany, lůžka, systémy vytápění a další předměty, které mají zásadní význam pro uspokojování potřeb migrantů nacházejících se na území Litvy. Tato možnost zůstává k dispozici i Lotyšsku a Polsku.

Dalším důležitým aspektem je operativní podpora ze strany agentur EU. Po propuknutí této krize EU na žádost Litvy okamžitě vyslala pomoc. Lotyšsku a Litvě byla poskytnuta operativní podpora ze strany Evropského podpůrného úřadu pro otázky azylu (EASO) s cílem pomoci jim vyrovnat se s touto situací účelového využívání migrantů. Úřad EASO zejména pomáhal při vyřizování žádostí o azyl, řízení jejich přijímání a tlumočení. Podporu členským státům, které požádaly o pomoc, poskytují rovněž Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž (Frontex) a Europol. Agentury EU zejména vyslaly odborníky, aby realizovali opatření v oblasti ochrany hranic a zpravodajská opatření, a pracují na posílení návratové kapacity a provádění návratových operací. Tato podpora již vedla ke značnému počtu návratových operací. Podpora dnes zahrnuje více než 111 příslušníků pohraniční stráže, více než 82 odborníků na azyl a dva vyslané příslušníky Europolu. Agentury mohou nyní i nadále posilovat operativní podporu a je důležité, aby tyto tři členské státy tuto podporu plně využívaly.

¹ Úř. věst. L 317, 1.10.2020, s. 26.

Tato finanční a operativní podpora byla posílena zahraničněpolitickými opatřeními k řešení účelového využívání migrantů a omezování jejich příchodů a byla přijata v souvislosti s pokračující patovou situací s Běloruskem po podvodných prezidentských volbách v srpnu 2020, po nichž následovaly rozsáhlé a rostoucí represe Lukašenkova režimu proti vlastnímu obyvatelstvu a vynucené přistání letu společnosti Ryanair. Kromě komplexního balíčku ekonomických a finančních sankcí a zákazu letů přes vzdušný prostor EU a zákazu přístupu běloruských dopravců na letiště EU v reakci na podvodné volby a odklon letů společnosti Ryanair přijala Unie další opatření jako konkrétní reakci na účelové využívání migrantů Běloruskem. Dne 9. listopadu 2021 přijala Rada návrh Komise o částečném pozastavení dohody o zjednodušení vízového režimu mezi EU a Běloruskem. Dne 15. listopadu 2021 změnila Rada režim sankcí EU vůči Bělorusku a Unie se nyní rovněž může zaměřit na jednotlivce i subjekty, které organizují činnosti usnadňující nelegální překračování hranic EU nebo k nim přispívají. Rada rovněž dosáhla politické dohody o pátém balíčku sankcí. Dne 23. listopadu 2021 předložila Komise návrh na zabránění a omezení činností dopravců, kteří se podílejí na převaděčství osob do EU či obchodování s lidmi nebo je usnadňují.

Komise, vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku a členské státy rovněž vyvinuli intenzivní diplomatické úsilí ve vztahu k hlavním zemím původu a tranzitu, aby zabránili dalšímu přílivu státních příslušníků těchto zemí přes Bělorusko. V rámci toho byly tyto třetí země požádány, aby bojovaly proti běloruským dezinformacím, a mohou získat podporu při navracení a zpětném přebírání vlastních státních příslušníků. Rovněž byly přímo kontaktovány letecké společnosti a úřady civilního letectví s cílem prozkoumat způsoby, jak pomoci omezit cesty do Běloruska, které se neuskutečňují v dobré víře.

Tato opatření přinesla rychlé výsledky, ale situace na hranicích je i nadále velmi nestabilní, jelikož Bělorusko nadále účelově využívá migranty, kteří neustále přicházejí na vnější hranice Unie. Zásadní význam má obezřetnost a připravenost k rychlé reakci na nový vývoj.

Unie by měla i nadále poskytovat dotčeným členským státům operativní i finanční pomoc, ale měla by rovněž vybavit dotčené členské státy právními nástroji potřebnými k rychlé reakci na obranu jejich národní bezpečnosti a bezpečnosti Unie. Tato opatření by měla doplňovat opatření přijatá Unií a dotčenými členskými státy. Podle čl. 78 odst. 3 SFEU má Rada širokou posuzovací pravomoc ohledně výběru opatření, která přijme, pokud tato opatření rychle a účinně reagují na konkrétní mimořádnou situaci. Tato opatření se mohou vyvíjet a přizpůsobovat, pokud zůstane zachována jejich dočasná povaha.

Opatření obsažená v tomto návrhu umožňují dotčeným členským státům řídit tuto situaci kontrolovaným a účinným způsobem při plném dodržování základních práv a mezinárodních závazků, jak je zdůrazněno ve výzvě Evropské rady adresované Komisi.

Tato ustanovení jdou nad rámec ustanovení stanovených ve směrnici 2013/32/EU o azylovém řízení v případě příjezdu velkého počtu státních příslušníků třetích zemí nebo osob bez státní příslušnosti a jejich cílem je reagovat na specifickou situaci účelového využívání migrantů, aniž by bylo ohroženo právo na azyl nebo zásada nenavracení.

Ustanovení směrnice o azylovém řízení nejsou určena k řešení situací, kdy je v důsledku účelového využívání migrantů ohrožena integrita a bezpečnost Unie. Proto tento návrh stanoví dočasný nouzový postup pro řízení migrace a azylu, který je přizpůsoben potřebám dotčených členských států v současné situaci. Cílem tohoto nouzového postupu pro řízení migrace a azylu a dalších opatření uvedených v tomto rozhodnutí je pomoci dotčeným

členským státům učinit kroky nezbytné k účinné reakci na nepřátelské akce zmíněné třetí země v souladu se základními hodnotami Unie.

Litva, Lotyšsko a Polsko zintenzivnily ostrahu hranic a další opatření ochrany hranic, aby chránily integritu a bezpečnost Unie. Kromě toho se musí postarat o státní příslušníky třetích zemí, kteří přijíždějí na jejich hranice. V rámci těchto opatření byly tyto členské státy v důsledku aktuálních okolností nuceny omezit počet otevřených hraničních přechodů a podél zelené hranice rozmístily značný počet příslušníků pohraniční stráže.

Opatření obsažená v tomto rozhodnutí mají dočasnou, mimořádnou a výjimečnou povahu a opatření na ochranu hranic budou doplněna zvláštními opatřeními v oblasti azylu a navracení. Vzhledem k současné situaci a ke skutečnosti, že společné akce Unie začaly přinášet výsledky v podobě snižování počtu příchozích osob, měla by být tato opatření použitelná po dobu šesti měsíců. Tato lhůta je považována za dostatečnou k tomu, aby dotčeným členským státům umožnila tuto výjimečnou situaci účinně zvládat. Před uplynutím této šestiměsíční lhůty bude Komise situaci pravidelně přehodnocovat a může Radě navrhnout, aby použitelnost opatření uvedených v tomto návrhu prodloužila nebo zrušila.

Nouzový postup pro řízení migrace a azylu stanovený v tomto návrhu předpokládá zvláštní procesní ustanovení pro registraci a podávání žádostí o mezinárodní ochranu, delší lhůty pro registraci a možnost rozhodnout na hranicích nebo v tranzitním prostoru o přípustnosti nebo podstatě veškerých žádostí, s výjimkou případů, kdy nelze vyřešit specifické problémy. Počítá rovněž se zvláštními ustanoveními pro navracení a materiální podmínky přijetí. Tato opatření jsou doprovázena řadou záruk. Ve všech ostatních aspektech se použije směrnice o azylovém řízení, a zejména záruky stanovené v kapitole II uvedené směrnice.

Návrh rovněž obsahuje kapitolu o operativní podpoře, aby bylo možné na žádost tří dotčených členských států podporu ze strany agentur EU navýšit.

- **Soulad s platnými předpisy v této oblasti politiky**

Tento návrh je plně v souladu s novým paktem o migraci a azylu přijatým v září 2020 a s doprovodnými legislativními návrhy.

- **Soulad s ostatními politikami Unie**

Tento návrh je v souladu s potřebou snížit tlak působený nelegálními vstupy a zachovat odolné vnější hranice v souladu s komplexním přístupem stanoveným v novém paktu o migraci a azylu. Návrh doplňuje Schengenský hraniční kodex a nadcházející reformu Schengenu spočívající v tom, že Komise navrhne stálý rámec pro řešení možných situací účelového využívání migrantů, s nimiž se může Unie v budoucnu ještě setkat. Jeho cílem je rovněž omezit další pohyb nelegálních migrantů a tlak v schengenském prostoru. Rychlé a účinné navracení a zpětné přebírání osob je v situaci účelového využívání migrantů účinně řešeno v souladu s komplexním přístupem k řízení migrace stanoveným v novém paktu o migraci a azylu. Je rovněž v souladu s vnější činností Unie, jako jsou omezující opatření EU, a mělo by být používáno souběžně s ní. Tento návrh je součástí komplexního souboru opatření EU pro boj proti tomuto hybridnímu útoku a uměle vytvořenému migračnímu tlaku na hranicích EU.

2. PRÁVNÍ STRÁNKA NÁVRHU

Shrnutí opatření

1) Nouzový postup pro řízení migrace a azylu na vnějších hranicích

Vzhledem k hybridnímu útoku byly Lotyšsko, Litva a Polsko nuceny omezit pohraniční styk na minimum, a to tím, že omezily počet otevřených hraničních přechodů, aby zabránily nedovoleným vstupům a ochránily svou národní bezpečnost a územní celistvost.

Na území tří dotčených členských států však uvízlo mnoho migrantů a situace na běloruské straně hranice zůstává nestabilní, přičemž k nelegálním vstupům dochází i nadále. Aby se za současné mimořádné situace zajistil soudržný přístup s opatřeními na ochranu hranic a Lotyšsku, Litvě a Polsku se umožnilo řídit stávající toky, ale také postarat se o osoby, které se již na jejich území nacházejí, zavádí tento návrh nouzový postup pro řízení migrace a azylu ve vztahu ke státním příslušníkům třetích zemí zadrženým nebo nalezeným v blízkosti hranic s Běloruskem po neoprávněném vstupu nebo poté, co se dostavili na hraniční přechody.

a) Azylové řízení na vnějších hranicích

Toto jsou hlavní prvky tohoto postupu:

- **Možnost, aby dotčené členské státy zaregistrovaly žádost o azyl a nabídly možnost jejího účinného podání pouze na konkrétních registračních místech nacházejících se v blízkosti hranice, včetně hraničních přechodů určených pro tento účel**

V rámci tohoto postupu by dotčené členské státy měly mít možnost požadovat, aby registrace a podávání žádostí o mezinárodní ochranu probíhaly na konkrétních registračních místech nacházejících se v blízkosti hranice, mezi něž mohou patřit i hraniční přechody určené pro tento účel. Tím by se umožnilo spořádanější řízení migračních toků a je to rovněž v souladu s možnostmi, které již nabízí směrnice o azylovém řízení.

Podle čl. 6 odst. 3 směrnice o azylovém řízení může členský stát požadovat, aby se žádosti o mezinárodní ochranu podávaly na určitém místě. Směrnice však neupřesňuje, kde má být provedena registrace. Podle čl. 6 odst. 1 směrnice se pouze vyžaduje, aby – učiní-li osoba žádost o mezinárodní ochranu – byla tato žádost zaregistrována. Členské státy proto mohou určit konkrétní registrační místa, mezi něž mohou patřit hraniční přechody jakožto místa pro registraci a podání žádosti o mezinárodní ochranu. Podle čl. 6 odst. 2 členské státy zajistí, aby žadatelé měli příležitost podat žádost co nejdříve. Z tohoto důvodu a v zájmu zajištění skutečného a účinného přístupu k azylovému řízení musí Lotyšsko, Litva a Polsko zajistit, aby byl pro tento účel určen a otevřen dostatečný počet registračních míst, včetně hraničních přechodů, a aby žadatelé obdrželi informace o tom, kde se nacházejí nejbližší místa, kde mohou svou žádost podat.

- **Lhůta pro registraci prodloužena až na čtyři týdny**

Zvláštní azylové řízení na vnějších hranicích stanoví, že lhůta pro registraci žádostí o mezinárodní ochranu činí až čtyři týdny (na rozdíl od směrnice o azylovém řízení, která stanoví tři nebo šest dnů a v případě hromadného přílivu až deset dnů).

Lotyšsko, Litva a Polsko mohou tuto flexibilitu potřebovat, aby mohly účinně reagovat na nepřátelské akce Běloruska a zároveň byly schopny náhlý příliv zvládnout za situace, kdy dochází k účelovému využívání migrantů a hybridnímu útoku ze strany Běloruska.

Vzhledem k náhlému a nepředvídatelnému zásahu/intervenci Běloruska musí dotčené členské státy kromě starosti o státní příslušníky třetích zemí, kteří přijíždějí na jejich hranice, přesouvat zdroje za účelem ochrany své územní celistvosti. V důsledku toho mohou dotčené členské státy potřebovat čas na reorganizaci svých zdrojů a zvýšení své kapacity, a to i s podporou agentur EU.

Pokud členské státy využijí delší lhůty pro registraci, musí přednostně registrovat a posuzovat ty žádosti, které jsou pravděpodobně opodstatněné nebo byly podány nezletilými osobami a jejich rodinnými příslušníky.

- **Možnost použít zrychlené řízení na hranicích pro všechny žádosti**

Za stávající situace by tato opatření měla podpořit dotčené členské státy při ochraně jejich územní celistvosti a bránění vstupu těch, kteří nesplňují podmínky vstupu, a zároveň chránit základní práva. Možnost posoudit žádost na hranicích, aniž by byl povolen vstup na území v souladu s článkem 43 směrnice o azylovém řízení, tento druh ochrany nabízí, avšak podle stávajících pravidel lze opodstatněnost žádostí posuzovat v řízení na hranicích pouze za omezené řady okolností. Ačkoli by tomu tak mohlo být za určitých podmínek u žadatelů, kteří vstoupili na území protiprávně, rozšiřuje se tímto rozhodnutím tato možnost na všechny žadatele, jelikož se nevyklučuje žádná kategorie žadatelů.

Návrh umožňuje, aby Lotyšsko, Litva a Polsko v rámci tohoto zvláštního azylového řízení uplatnily zrychlené řízení na hranicích, aby mohly rozhodnout o přípustnosti a věcné stránce všech žádostí, s výjimkou případů, kdy nelze poskytnout odpovídající podporu žadatelům se zvláštními zdravotními problémy. Tímto opatřením se omezí možnost Běloruska účelově využívat státní příslušníky třetích zemí, na něž nelze uplatnit řízení na hranicích. Jak je stanoveno ve směrnici o azylovém řízení a výslovně uvedeno v tomto návrhu, během řízení na hranicích se použijí základní zásady a záruky uvedené v kapitole II směrnice o azylovém řízení, aby byla zajištěna ochrana práv osob, které žádají o mezinárodní ochranu, při současném zachování práva na azyl a dodržování zásady nenavracení. Návrh dále obsahuje povinné upřednostňování opodstatněných nároků a nároků rodin a dětí.

Kromě toho mohou Lotyšsko, Litva a Polsko prodloužit dobu trvání řízení na hranicích na šestnáct týdnů. Během těchto šestnácti týdnů by mělo být přijato rozhodnutí o žádosti, včetně případného opravného prostředku proti správnímu rozhodnutí. Podobně jako u výše uvedeného prodloužení lhůty pro registraci lze vzhledem k povaze a neočekávanosti akcí Běloruska zvážit delší trvání řízení na hranicích, které by členským státům pomohlo situaci účelového využívání migrantů řešit. Dotčené členské státy mohou potřebovat čas na reorganizaci svých zdrojů a zvýšení své kapacity, a to i s podporou agentur EU. Kromě toho bude počet případů, které mají být v rámci řízení na hranicích zpracovány, vyšší než za běžných okolností, jelikož se toto řízení může v zásadě vztahovat na všechny žadatele. Toto prodloužení lhůty proto pomůže členským státům uplatňovat fikci nevstoupení po delší období, což jim poskytne větší flexibilitu při řešení zvýšené pracovní zátěže.

Lotyšsko, Litva a Polsko mohou rovněž rozšířit uplatňování pravidel stanovených v čl. 46 odst. 6 směrnice o azylovém řízení, který členským státům umožňuje omezit automatický odkladný účinek opravného prostředku, na všechna řízení na hranicích, a namísto toho svěřit soudu pravomoc rozhodnout, zda žadatel smí, či nesmí setrvat na jejich území, jsou-li dodrženy záruky podle čl. 46 odst. 7 a 8.

Vzhledem k zárukám stanoveným ve směrnici o azylovém řízení a ve směrnici o podmínkách přijímání a rovněž v souvislosti s azylovým řízením na hranicích by zajišťování žadatelů mělo být až krajním opatřením v konkrétním případě, kdy nelze uplatnit jiná dostatečná, avšak mírnější donucovací opatření. Azylové řízení proto nebude znamenat systematické zajišťování žadatelů. Aby mohli zranitelní žadatelé požívat svých práv, platí, že v případech, kdy zdravotní stav žadatele nezaručuje posouzení žádosti na hranicích nebo v tranzitních prostorech s nezbytnou podporou, Lotyšsko, Litva a Polsko řízení na hranicích nepoužijí.

b) Materiální podmínky přijetí – možnost zajistit pouze základní potřeby

V situaci účelového využívání migrantů, kdy dojde k náhlému příchodu státních příslušníků třetích zemí, může být pro členský stát obtížné zajistit splnění materiálních podmínek přijetí. Lotyšsko, Litva a Polsko však musí zaručit, že při veškerých činnostech budou respektovány základní humanitární záruky, jako poskytnout státním příslušníkům třetích zemí na svém území potraviny, vodu, ošacení, odpovídající lékařskou péči, pomoc zranitelným osobám a dočasné přístřeší, jak rovněž stanovil Evropský soud pro lidská práva ve svých nedávných usneseních o předběžných opatřeních ve vztahu k těmto členským státům.

Ustanovení čl. 18 odst. 9 směrnice o podmínkách přijímání umožňuje členskému státu, aby v řádně odůvodněných případech a za určitých podmínek přijal pravidla pro materiální podmínky přijetí odchylovající se od pravidel stanovených ve směrnici o podmínkách přijímání, pokud jsou i za těchto jiných podmínek zajištěny základní potřeby. Tento návrh rozšiřuje možnost stanovit odlišné materiální podmínky přijetí za aktuální situace účelového využívání migrantů za předpokladu, že jsou zajištěny základní potřeby, včetně dočasného přístřeší, potravin, vody, ošacení, odpovídající lékařské péče a pomoci zranitelným osobám, a to při plném respektování práva na lidskou důstojnost.

c) Řízení o navrácení na vnějších hranicích

S cílem pomoci Lotyšsku, Litvě a Polsku vyrovnat se se současným přílivem státních příslušníků třetích zemí obsahuje tento návrh možnost odchýlit se od uplatňování směrnice 2008/115/ES na státní příslušníky třetích zemí a osoby bez státní příslušnosti, jejichž žádost o mezinárodní ochranu byla zamítnuta v souladu s postupem stanoveným v článku 2 tohoto návrhu. Ve vztahu ke státním příslušníkům třetích zemí, kteří o mezinárodní ochranu nepožádali, mohou Lotyšsko, Litva a Polsko použít ustanovení čl. 2 odst. 2 písm. a) směrnice o navrácení. Cílem odchylky stanovené v článku 3 tohoto návrhu je zavést mechanismus, který je podobný odchylce stanovené v čl. 2 odst. 2 písm. a) směrnice o navrácení, konkrétně pro ty státní příslušníky třetích zemí a osoby bez státní příslušnosti, jejichž žádost o mezinárodní ochranu byla zamítnuta v souladu s postupem stanoveným v článku 2 tohoto návrhu.

d) Dodatečné záruky

Návrh zajišťuje, aby existovala opatření zaručující právo žádat o ochranu skutečným a účinným způsobem, a to tím, že bude k dispozici dostatek míst, kde mohou žadatelé formálně podat žádost o azyl. Aby byl zaručen přístup k azylovému řízení, musí Lotyšsko, Litva a Polsko řádně informovat státní příslušníky třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti v jazyce, kterému státní příslušník třetí země rozumí nebo o němž lze důvodně předpokládat, že mu rozumí, o uplatněných opatřeních, o místech, kde mohou zaregistrovat a podat žádost o mezinárodní ochranu, zejména o poloze nejbližšího místa, kde mohou tuto žádost podat, o možnosti napadnout rozhodnutí o žádosti a o době trvání opatření.

2) Operativní podpora ze strany agentur EU

Vzhledem k tomu, že účinky akcí Běloruska by se mohly snadno přelévat a mít širší dopad na sousední členské státy a Evropskou unii (nebo je to dokonce cílem těchto akcí), je nezbytné stanovit prostředky pro poskytování podpory na úrovni EU. Pokud Lotyšsko, Litva a Polsko požádají o podporu od agentur EU, měly by jim agentury poskytnout svou operativní podporu přednostně. Tak by tomu bylo zejména v případě Evropského podpůrného úřadu pro otázky azylu (EASO), který může pomoci registrovat a zpracovávat žádosti, zajistit prověřování

zranitelných migrantů a pomoci se správou, navrhováním a zaváděním odpovídajících norem pro přijímací zařízení, nebo v případě agentury Frontex, která může podpořit činnosti v oblasti ochrany hranic, včetně prověřování a návratových operací, nebo Europolu, který může poskytovat zpravodajské informace.

3) Jiná ustanovení

Návrh rovněž obsahuje ustanovení o spolupráci mezi Komisí, členskými státy a agenturami EU, o povinnosti členských států nadále předávat příslušné údaje a statistiky prostřednictvím sítě EU pro připravenost a řešení krizí v souvislosti s migrací a o povinnosti Komise situaci pravidelně posuzovat. Obsahuje rovněž ustanovení o osobní působnosti, které zajišťuje, aby se na osoby, které přicestovaly před přijetím tohoto rozhodnutí, ale stále v souvislosti s účelovým využíváním, a jejichž žádosti o mezinárodní ochranu ještě nebyly zaregistrovány nebo s nimiž dosud nebylo zahájeno řízení o navrácení, vztahovala ustanovení tohoto rozhodnutí a tyto osoby jich mohly využít. Tím se zajistí právní jistota a předvídatelnost pro tyto státní příslušníky třetích zemí, pokud jde o použitelná procesní pravidla. Několik bodů odůvodnění se zabývá proměnlivou situací, pokud jde o účast Irska a Dánska na tomto rozhodnutí. Dotčené členské státy jsou povinny veškerá opatření ukončit v případě, že mimořádná situace pomine.

• Právní základ

Tento návrh obsahuje dočasná opatření ve prospěch tří členských států (Lotyšska, Litvy a Polska), které čelí mimořádné situaci vyznačující se náhlým přílivem státních příslušníků třetích zemí, která je způsobena účelovým využíváním migrantů. Nezbytná dočasná podpůrná opatření mohou jít nad rámec společného evropského azylového systému. Proto je vhodným právním základem pro přijetí těchto dočasných opatření Radou čl. 78 odst. 3 SFEU po konzultaci s Evropským parlamentem.

Podle judikatury Soudního dvora Evropské unie² je pojem „dočasná opatření“ ve smyslu čl. 78 odst. 3 SFEU dostatečně široký na to, aby mohla být přijata všechna dočasná opatření nezbytná k účinné a rychlé reakci na mimořádnou situaci vyznačující se náhlým přílivem státních příslušníků třetích zemí, v tomto případě způsobenou využíváním migrantů pro politické účely. Tato opatření se mohou v zásadě rovněž odchylovat od ustanovení legislativních aktů. Komise a Rada mají obecně širokou posuzovací pravomoc ohledně výběru opatření, která přijmou, pokud tato opatření rychle a účinně reagují na konkrétní mimořádnou situaci. Tato opatření se mohou vyvíjet a přizpůsobovat, pokud zůstane zachována jejich dočasná povaha³.

V souladu s touto judikaturou proto návrh obsahuje zvláštní dočasná opatření v oblastech upravených směrnicí o azylovém řízení (ohledně registrace, formálního podávání žádostí a řízení na hranicích), směrnicí o podmínkách přijímání a směrnicí o navrácení, která jsou doplněna nezbytnými zárukami dodržování základních práv a opatřeními operativní podpory ze strany agentur Evropské unie ve prospěch dotčených členských států a na jejich žádost.

• Subsidiarita

Hlava V SFEU, která se týká prostoru svobody, bezpečnosti a práva, svěřuje některé pravomoci v této oblasti Evropské unii. Tyto pravomoci musí být vykonávány v souladu

² Rozsudek ze dne 6. září 2017, Slovenská republika a Maďarsko v. Rada, spojené věci C-643/15 a C-647/15, body 77 a 78.

³ Spojené věci C-643/15 a C-647/15, body 133 a 134.

článkem 5 Smlouvy o Evropské unii, tj. pouze tehdy a do té míry, pokud cílů zamýšlené činnosti nemůže být dosaženo uspokojivě členskými státy, ale spíše jich, z důvodu jejího rozsahu či účinků, může být lépe dosaženo na úrovni Evropské unie.

Situace, kdy je územní celistvost a bezpečnost členských států ohrožena z důvodu náhlého příchodu státních příslušníků třetích zemí v důsledku aktivní účasti třetí země na usnadnění příjezdu těchto státních příslušníků třetích zemí, by měla být považována za situaci, která má dopad na EU jako celek, a vyžaduje proto řešení na úrovni EU a podporu EU. Je třeba, aby všechny členské státy rychle reagovaly a poskytly dotčenému členskému státu podporu.

Dosažení těchto cílů vyžaduje opatření na úrovni EU, protože jsou ze své podstaty přeshraniční. Je zřejmé, že opatření jednotlivých členských států nemohou uspokojivě reagovat na potřebu společného přístupu EU k tomuto společnému problému.

Takového společného přístupu nemohou uspokojivě dosáhnout jednotlivé členské státy a lze jej z důvodu rozsahu a účinků tohoto navrhovaného rozhodnutí lépe dosáhnout na úrovni Unie. Unie proto musí jednat a smí přijmout opatření v souladu se zásadou subsidiarity, jak to stanoví čl. 5 odst. 3 Smlouvy o Evropské unii.

- **Proporcionalita**

V souladu se zásadou proporcionality stanovenou v čl. 5 odst. 4 Smlouvy o Evropské unii stanoví toto navrhované rozhodnutí přesné podmínky, za nichž lze uplatnit zvláštní pravidla azylového řízení, jakož i oblast působnosti těchto pravidel a lhůtu pro jejich použití a nezbytné záruky.

Všechny prvky opatření navržených k řešení specifické situace účelového využívání migrantů jsou omezeny na to, co je nezbytné k zajištění toho, aby členské státy mohly situaci řešit řádným a účinným způsobem a zároveň aby bylo zaručeno rovné zacházení, pokud jde o práva a záruky pro žadatele. Doba trvání těchto opatření je rovněž časově omezena na to, co je nezbytné k tomu, aby dotčené členské státy mohly řešit situaci, která ohrožuje jejich bezpečnost nebo územní celistvost.

Návrh stanoví záruky pro uplatňování odchylek. Tato opatření jsou navrhována společně s dalšími opatřeními a v situaci, kdy opatření zahraniční politiky začínají přinášet výsledky, s cílem pomoci dotčeným členským státům tuto situaci zvládnout, zejména s ohledem na značný počet státních příslušníků třetích zemí, kteří do těchto tří členských států z Běloruska stále přicházejí, a vzhledem k tomu, že na hranici EU s Běloruskem uvízl značný počet migrantů. Komise tato opatření navrhuje jako naléhavou záležitost a jako opatření mimořádné a výjimečné povahy, která jsou časově omezená.

Konkrétní opatření v těchto aspektech upravených směrnicí o azylovém řízení a směrnicí o navracení jsou přiměřená, přičemž se zavádí řada záruk, které nastolují rovnováhu mezi bezprostředními potřebami dotčených členských států, aby byly schopny zvládnout situaci účelového využívání migrantů, a nezbytnou ochranou státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou předmětem tohoto využívání.

- **Volba nástroje**

Právní základ tohoto návrhu, kterým je čl. 78 odst. 3 SFEU, vyžaduje rozhodnutí Rady po konzultaci s Evropským parlamentem.

- **Základní práva**

Tento návrh ctí základní práva a dodržuje zásady uznávané Listinou základních práv Evropské unie, jakož i povinnosti plynoucí z mezinárodního práva.

Rámec stanovený v tomto rozhodnutí se použije při plném dodržování základních práv zakotvených v Listině, včetně práva na lidskou důstojnost (článek 1), zákazu mučení a nelidského či ponižujícího zacházení anebo trestu (článek 4), práva na svobodu a bezpečnost (článek 6), práva na azyl (článek 18), zákazu hromadného vyhoštění a ochrany před navrácením (čl. 19 odst. 1 a 2), zákazu diskriminace (článek 21), zásady rovnosti žen a mužů (článek 23), práv dítěte (článek 24) a práva na účinnou právní ochranu (článek 47). Tento návrh plně zohledňuje zvláštní potřeby zranitelných osob. Záruky poskytnuté dětem a zranitelným osobám ve směrnici 2013/33/EU o podmínkách přijímání musí být pro příslušné orgány prvořadě.

Právo na svobodu a volný pohyb je chráněno vzhledem k tomu, že pokud je v kontextu azylového řízení na hranicích nebo oblasti navracení použito zajištění, lze tato pravidla použít pouze v přísně regulovaném rámci a po omezenou dobu. Podle čl. 26 odst. 1 směrnice o azylovém řízení nesmějí členské státy nikoho zadržet pouze proto, že se jedná o žadatele. Totéž ustanovení odkazuje na článek 8 směrnice o podmínkách přijímání, pokud jde o důvody a podmínky zajištění. V souladu s čl. 8 odst. 3 písm. c) směrnice o podmínkách přijímání může být žadatel zajištěn během příslušného řízení za účelem rozhodnutí o právu žadatele na vstup na dané území. V čl. 8 odst. 2 se rovněž stanoví, že členské státy mohou žadatele zajistit pouze tehdy, nelze-li účinně uplatnit jiná, mírnější donucovací opatření, jako jsou omezení svobody pohybu podle článku 7 uvedené směrnice.

Při uplatňování odchylek od směrnice o navracení je rovněž respektována zásada nenavrácení zakotvená v článku 33 úmluvy o uprchlících z roku 1951 a v článku 19 Listiny základních práv Evropské unie. Návrh výslovně připomíná povinnost členských států tuto zásadu vždy dodržovat při plnění své povinnosti chránit hranice. Dodržování zásady nenavrácení zahrnuje posouzení toho, zda neexistuje riziko pronásledování, mučení nebo nelidského či ponižujícího zacházení, ani riziko řetězového navracení.

Pokud jde o uplatňování azylového řízení na hranicích a odchylku od směrnice o navracení, na žadatele, na něž se vztahuje řízení na hranicích, se i nadále vztahují základní zásady a záruky stanovené směrnicí o azylovém řízení, směrnicí o podmínkách přijímání a směrnicí o navracení. Návrh dále obsahuje povinné upřednostňování opodstatněných nároků a nároků rodin a dětí. Je v zájmu těchto žadatelů, aby bylo o jejich žádostech o azyl rozhodnuto co nejrychleji. Návrh zaručuje právo na účinný opravný prostředek tím, že soudům svěřuje pravomoc rozhodnout, zda žadatel smí, či nesmí setrvat na území členského státu až do vydání rozhodnutí o opravném prostředku, a s náležitými zárukami, které žadatelům umožní podat takové žádosti u soudů.

3. KONZULTACE SE ZÚČASTNĚNÝMI STRANAMI

• Tvorba politiky založené na důkazech

Návrh byl vypracován jako naléhavá záležitost. Vychází z práce vykonané v rámci přípravy návrhu týkajícího se řešení krizových situací a zásahů vyšší moci v souvislosti s novým paktem o migraci a azylu a z informací poskytnutých zúčastněnými stranami během konzultací od nástupu této hybridní hrozby v létě 2021.

• Konzultace se zúčastněnými stranami a sběr a využití výsledků odborných konzultací

Po nástupu hybridní hrozby v létě 2021 konzultovala Komise všechny příslušné zúčastněné strany ohledně toho, jak se s touto situací vypořádat. Členské státy, jichž se aktuální účelové

využívání migrantů týká, zejména Litva, navrhly konkrétní legislativní iniciativy, které by podle jejich názoru situaci odpovídajícím způsobem řešily. Tento návrh řadu těchto připomínek zohledňuje. Komise se setkala a vyměnila si dopisy s mezinárodními a nevládními organizacemi, které situaci posuzovaly a navrhly odpovídající reakci. Komise několikrát navštívila Polsko a Litvu, a to jak na politické, tak na technické úrovni. Během těchto návštěv Komise kromě setkání s vnitrostátními orgány shromáždila informace od vnitrostátních poboček UNHCR a IOM a od vnitrostátních nevládních organizací pro lidská práva, které pomáhají migrantům v příhraničních regionech.

4. ROZPOČTOVÉ DŮSLEDKY

Vzhledem k povaze tohoto návrhu týkajícího se případu účelového využívání migrantů není možné předem odhadnout možný dopad na rozpočet. Návrh bude začleněn do rozpočtu stávajících finančních nástrojů EU na období 2014–2020 a 2021–2027 v oblasti migrace, azylu a správy hranic. Bude-li to výjimečně nutné, když se situace ještě zhorší, mohly by být použity mechanismy flexibility v rámci VFR na období 2021–2027. Evropská komise a členské státy pravidelně jednájí o finančních potřebách vyplývajících ze situace na vnějších hranicích s Běloruskem. V důsledku toho poskytla Evropská komise Litvě letos na podzim mimořádnou pomoc a Litva, Lotyšsko a Polsko přijaly opatření k přesunu (nevyčerpaných) zdrojů v rámci svých vnitrostátních programů těchto finančních nástrojů na období 2014–2020. V této souvislosti bude kromě 360 milionů EUR plánovaných pro tyto členské státy v rámci BMVI na toto finanční období uvolněno na roky 2021 a 2022 další navýšení ve výši přibližně 200 milionů EUR ze stávajících zdrojů, zejména z prostředků pro tematický nástroj BMVI. Nepřetržitý pravidelný dialog umožní optimální využití dostupných zdrojů v rámci těchto nástrojů.

Z výše uvedeného důvodu není možné předem odhadnout možný rozpočtový dopad na dotčené decentralizované agentury. Tyto agentury mají v rámci svých stávajících rozpočtů určitou flexibilitu, avšak v závislosti na budoucím vývoji a s ohledem na skutečnost, že zdroje agentur jsou omezené, není vyloučeno, že by mohlo být zapotřebí přerozdělení zdrojů.

Finanční potřeby v tomto návrhu jsou slučitelné se stávajícím víceletým finančním rámcem a mohly by vyžadovat použití zvláštních nástrojů.

Pokud jde o azylové procesní aspekty, nepředstavuje tento návrh pro Unii žádnou dodatečnou finanční ani administrativní zátěž. V těchto ohledech tudíž nemá žádný dopad na rozpočet Unie.

Návrh

ROZHODNUTÍ RADY**o dočasných mimořádných opatřeních ve prospěch Lotyšska, Litvy a Polska**

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 78 odst. 3 této smlouvy,

s ohledem na návrh Evropské komise,

s ohledem na stanovisko Evropského parlamentu⁴,

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Ustanovení čl. 78 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie (dále jen „Smlouva o fungování EU“) uvádí, že ocitnou-li se jeden nebo více členských států ve stavu nouze v důsledku náhlého přílivu státních příslušníků třetích zemí, může Rada na návrh Komise a po konzultaci s Evropským parlamentem přijmout ve prospěch dotyčných členských států dočasná opatření.
- (2) Od léta 2021 čelí celá Unie, a zejména Lotyšsko, Litva a Polsko, hybridní hrozbě spočívající v účelovém využívání lidí. Nebývalým způsobem tím vzrostl počet případů nedovoleného překročení hranice z Běloruska. Zatímco v posledních letech nebyly zaznamenány téměř žádné pokusy o nedovolené překročení vnějších hranic z Běloruska do EU, nyní se jedná o každodenní realitu. Tuto aktivitu inicioval a zorganizoval Lukašenkův režim, který podvodně láká migranty na hranice a spolupracuje při tom s převaděči migrantů a zločineckými sítěmi.
- (3) Toto účelové využívání způsobilo, že se tito migranti na vnějších hranicích Evropské unie s Běloruskem dostali do vážné situace. Aktivity Běloruska způsobily humanitární krizi, přičemž již byla potvrzena řada úmrtí. Hlavní odpovědnost za řešení této krize nese Bělorusko. Je vázáno Ženevskou úmluvou, včetně zásady nenavracení. Bělorusko proto musí poskytnout migrantům na svém území odpovídající ochranu a spolupracovat za tímto účelem s Úřadem vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) a Mezinárodní organizací pro migraci (IOM). Vzhledem k omezenému přístupu nebylo možné posoudit potřeby na běloruské straně hranice, Komise však velmi úzce spolupracuje s OSN a jejími specializovanými agenturami i s příslušnými lidskoprávními a humanitárními partnerskými organizacemi s cílem zabránit dalšímu rozvoji humanitární krize, a to i s ohledem na zhoršující se povětrnostní podmínky. Díky nedávným rozhodnutím bylo uvolněno 700 000 EUR na financování humanitární pomoci určené na podporu partnerů při poskytování pomoci zranitelným osobám, které uvízly na hranicích Běloruska a uvnitř této země.
- (4) Kvůli tomuto účelovému využívání migrantů vstoupilo v roce 2021 (do 21. listopadu) z Běloruska na území Lotyšska, Litvy a Polska nedovoleným způsobem 7 831 státních příslušníků třetích zemí, zatímco za celý rok 2020 jich bylo 257. V Litvě bylo podáno 2 676 žádostí o azyl, v Lotyšsku 579 a v Polsku 6 730. Tyto tři členské státy navíc

⁴ Úř. věst. C , , s . .

zabránilo 42 741 pokusům o překročení hranic. Ačkoli je obtížné učinit přesný odhad, je možné, že v současné době v Bělorusku uvízlo až o 10 000 migrantů více, jelikož denně přijíždějí další.

- (5) Unie toto účelové využívání zranitelných migrantů a uprchlíků důrazně odsoudila na nejvyšší úrovni. Evropská rada se touto hrozbou zabývala na svých zasedáních v červnu a říjnu 2021⁵. Předsedkyně Ursula von der Leyenová ve svém projevu o stavu Unie označila běloruské kroky za hybridní útok s cílem destabilizovat Evropu⁶. Tyto aktivity svědčí o rozhodném odhodlání způsobit pokračující a vleklou krizi v rámci širšího soustředěného úsilí o destabilizaci Evropské unie a narušení společnosti a klíčových institucí. Představují skutečnou hrozbu a nebezpečí pro bezpečnost Unie.
- (6) Tento návrh navazuje na výzvu Evropské rady obsaženou v závěrech ze dne 22. října, aby Komise navrhla případné nezbytné změny právního rámce Unie a konkrétní opatření s cílem zajistit okamžitou a odpovídající reakci na hybridní hrozbu v souladu s právními předpisy Unie a mezinárodními závazky. Jde rovněž o reakci na žádost dotčených členských států, aby mohly využít dočasná opatření k účinnému řešení mimořádné migrační situace na vnějších hranicích Unie. Cílem těchto opatření by bylo dále podpořit Lotyšsko, Litvu a Polsko při řízeném a urychleném zvládnutí současné situace při plném dodržování základních práv a mezinárodních závazků.
- (7) V reakci na současnou mimořádnou situaci vyhlásily Litva, Lotyšsko a Polsko výjimečný stav a zintenzivnily ostrahu hranic a další opatření na ochranu hranic v zájmu ochrany celistvosti a bezpečnosti Unie. V rámci těchto opatření byly tyto členské státy nuceny omezit počet otevřených hraničních přechodů a podél pozemní hranice s Běloruskem rozmístily značný počet příslušníků pohraniční stráže. Kromě toho se musí postarat o státní příslušníky třetích zemí přicházející na jejich hranice, z nichž mnozí žádají o mezinárodní ochranu v Evropské unii nebo mají v úmyslu o ni požádat, jakož i o ty, kteří se již na jejich území nacházejí.
- (8) Unie prokázala vůči těmto členským státům, na něž se zaměřuje běloruský režim a které spravují vnější hranici jménem EU, svou jednoznačnou podporu.
- (9) Komise poskytla Litvě mimořádnou finanční pomoc. Poskytla rovněž vedle částky 360 milionů EUR plánovaných pro tyto členské státy v rámci Nástroje pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky (BMVI) na toto finanční období i další navýšení ve výši zhruba 200 milionů EUR, které bude k dispozici na roky 2021 a 2022. Litva kromě toho aktivovala mechanismus civilní ochrany EU a Komise koordinuje pomoc, kterou poskytlo 19 členských států. Prostřednictvím tohoto mechanismu Litva obdržela stany, lůžka, systémy vytápění a další předměty, které mají zásadní význam pro uspokojování potřeb migrantů nacházejících se na území Litvy. Pro Lotyšsko a Polsko zůstává tato možnost otevřená.
- (10) Kromě toho poskytují Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž (Frontex), Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu (EASO) a Europol operativní podporu členským státům, které je požádaly o pomoc se zvládnutím současné krizové situace. Agentury zejména vyslaly odborníky, kteří budou vyřizovat žádosti o azyl, realizovat opatření v oblasti ochrany hranic a zpravodajská opatření, a pracují na posílení návratové kapacity a provádění návratových operací. Díky této operativní podpoře bylo možné uskutečnit řadu návratových operací. Agentury nyní mohou v operativní

⁵ Závěry EUCO z 24.–25. června 2021 a 20.–21. října 2021.

⁶ Projev o stavu Unie 2021, 15. září 2021.

podpoře pokročit ještě dál a je důležité, aby dotčené tři členské státy tuto podporu plně využívaly.

- (11) Tato finanční a operativní podpora byla umocněna zahraničněpolitickými opatřeními k řešení účelového využívání migrantů a omezování jejich příchodů. Kromě komplexního balíčku hospodářských a finančních sankcí a zákazu letů přes vzdušný prostor Unie a zákazu přístupu běloruských dopravců na letiště Unie v reakci na podvodné volby a na odklonění letu společnosti Ryanair přijala Unie další opatření jako konkrétní reakci na účelové využívání migrantů Běloruskem. Dne 9. listopadu 2021 přijala Rada návrh Komise o částečném pozastavení uplatňování dohody o zjednodušení vízového režimu mezi EU a Běloruskem. Dne 15. listopadu 2021 Rada pozměnila režim sankcí EU vůči Bělorusku, takže Unie se nyní rovněž může zaměřit na osoby a subjekty, které organizují činnosti usnadňující nedovolené překračování hranic EU nebo se na takových činnostech podílejí. Dne 23. listopadu předložila Komise návrh týkající se zabránění a omezení činností dopravců, kteří se podílejí na převaděčství osob do Unie či obchodování s lidmi nebo je usnadňují.
- (12) Komise, vysoký představitel s pomocí Evropské služby pro vnější činnost (ESVČ) a členské státy vyvinuli intenzivní diplomatické úsilí ve vztahu k hlavním zemím původu a tranzitu, aby zabránili dalšímu přílivu státních příslušníků těchto zemí přes Bělorusko. Toto úsilí zahrnovalo kontaktování klíčových partnerských zemí původu a tranzitu a jejich intenzivnější návštěvy za účelem potírání běloruských dezinformací, omezování odchodů a získání podpory pro zpětné přijímání vlastních státních příslušníků, kteří v současnosti uvízli v Bělorusku. Rovněž byly přímo kontaktovány letecké společnosti a úřady civilního letectví s cílem prozkoumat způsoby, jak pomoci omezit cesty do Běloruska, které se neuskutečňují v dobré víře.
- (13) Toto diplomatické, humanitární, operativní a finanční úsilí Unie nebo jejích členských států přineslo rychlé výsledky. Tranzitní trasy, které převaděči využívají k přivážení migrantů na běloruskou hranici, jsou postupně uzavírány. Aktivita organizovaná Běloruskem však stále představují skutečnou a aktuální hrozbu pro bezpečnost Unie a dotčených členských států a jejich územní celistvosti. Situace zůstává velmi nestabilní, neboť Bělorusko pokračuje v hybridním útoku na EU prostřednictvím účelového využívání migrantů, kteří na vnější hranici Unie nadále přijíždějí.
- (14) V důsledku toho je situace na místě v Lotyšsku, Litvě a Polsku nadále problematická, neboť na jejich území a na hranici mezi EU a Běloruskem uvízly tisíce migrantů a další státní příslušníci třetích zemí stále přijíždějí. Vzhledem k nestabilní a obtížné situaci, která ve třech dotčených členských státech panuje, je proto nezbytné přijmout dočasná opatření ve prospěch těchto členských států.
- (15) Tato opatření by měla vybavit dotčené členské státy nezbytnými právními nástroji pro rychlou a účinnou reakci na mimořádnou situaci v důsledku náhlého přílivu státních příslušníků třetích zemí, s níž se Lotyšsko, Litva a Polsko potýkají. Tato dočasná opatření mohou zahrnovat veškerá opatření nezbytná pro účinnou a rychlou reakci na stávající útok. Tato opatření se mohou v zásadě rovněž odchylovat od ustanovení legislativních aktů.
- (16) Opatření přijatá tímto rozhodnutím jsou dočasná, mimořádná a výjimečné povahy a je nezbytné je přijmout proto, aby bylo možné řádným a důstojným způsobem řídit toky migrace při plném dodržování základních práv a chránit územní celistvost a národní bezpečnost dotčených členských států.

- (17) Na základě posouzení současné mimořádné situace je za nejvhodnější podporu dotčených členských států považováno zavedení nouzového postupu pro řízení migrace a azylu na vnějších hranicích, odchylně od některých ustanovení směrnice 2013/32/EU o azylovém řízení, směrnice 2013/33/EU o podmínkách přijímání a směrnice 2008/115/ES o navrácení. Nouzový postup pro řízení migrace a azylu a podpůrná operativní opatření stanovená v tomto rozhodnutí by měla dotčenému členskému státu pomoci zvládat situaci kontrolovaným a účinným způsobem při současném zajištění plného dodržování základních práv a mezinárodních závazků, jak je zdůrazněno ve výzvě Evropské rady adresované Komisi. Opatření stanovená v tomto rozhodnutí zejména respektují právo na azyl tím, že zaručují skutečný a účinný přístup k řízení a dodržování zásady nenavrácení.
- (18) Nouzový postup pro řízení migrace a azylu na vnějších hranicích stanovený v tomto rozhodnutí dodržuje Listinu základních práv Evropské unie, zejména její články 1, 4, 7, 24 a 18 a čl. 19 odst. 1 a 2, a má být uplatňován v plném souladu s uvedenými ustanoveními. Vzhledem ke skutečnosti, že jako prvořadé hledisko je nutné zohledňovat nejlepší zájem dítěte a potřebu respektovat rodinný život a zajistit ochranu zdraví dotčených osob, mělo by toto rozhodnutí stanovit zvláštní pravidla a záruky vztahující se na nezletilé osoby a jejich rodinné příslušníky a na žadatele, jejichž zdravotní stav vyžaduje specifickou a přiměřenou podporu. Pro osoby, na něž se vztahuje nouzový postup pro řízení migrace a azylu, by měly nadále platit záruky pro žadatele se zvláštními potřebami nebo zranitelné žadatele stanové ve směrnici 2013/32 (směrnice o azylovém řízení) a směrnici 2013/33 (směrnice o podmínkách přijímání). Měla by se nadále uplatňovat směrnice 2013/33, včetně pravidel a záruk týkajících se zajištění žadatelů o mezinárodní ochranu, a to od okamžiku učinění žádosti o mezinárodní ochranu. Možností odchýlit se od některých ustanovení této směrnice by neměla být dotčena povinnost členských států zajistit za všech okolností úctu k lidské důstojnosti a zejména uspokojovat základní potřeby státních příslušníků třetích zemí, na něž se vztahuje nouzový postup pro řízení migrace a azylu.
- (19) Je nezbytné zřídit nouzový postup pro řízení migrace a azylu na vnějších hranicích přizpůsobený specifickým potřebám dotčených členských států, neboť stávající ustanovení směrnice o azylovém řízení neposkytují náležité nástroje pro účinnou reakci na současnou mimořádnou situaci, která se vyznačuje účelovým využíváním migrantů ze strany Běloruska. Některá ustanovení směrnice 2013/32/EU o azylovém řízení je sice možné k řádnému řešení současné situace použít, nejsou však specificky navržena pro situaci, kdy je v důsledku účelového využívání migrantů napadena celistvost a bezpečnost Unie. K řešení této konkrétní mimořádné situace jsou proto zapotřebí zvláštní procesní ustanovení, zejména zřízení nouzového postupu pro řízení azylu a migrace. Na aspekty, které toto rozhodnutí konkrétně neupravuje, by se měla použít všechna ostatní pravidla a záruky směrnice o azylovém řízení.
- (20) S cílem pomoci dotčeným členským státům při řádném řízení toků migrace v rámci nouzového postupu pro řízení azylu a migrace se mohou Lotyšsko, Litva a Polsko rozhodnout, že budou registraci žádostí o mezinárodní ochranu podaných státními příslušníky třetích zemí nebo osobami bez státní příslušnosti zadrženými nebo nalezenými v blízkosti hranic s Běloruskem po neoprávněném vstupu nebo poté, co se dostavili na hraniční přechod, provádět pouze na konkrétních registračních místech určených pro tento účel, která se nacházejí v blízkosti hranic a která mohou zahrnovat určené hraniční přechody, a že umožní účinně podávat žádosti o mezinárodní ochranu pouze na konkrétních místech určených pro tyto účely, která by měla být snadno přístupná. Musí však být zajištěn účinný a skutečný přístup k řízení o mezinárodní

ochraně v souladu s článkem 18 Listiny základních práv Unie. Lotyšsko, Litva a Polsko by proto měly zajistit, aby pro tento účel bylo určeno a otevřeno dost registrační míst, případně včetně hraničních přechodů. Žadatelé by měli být řádně informováni o místech, kde bude jejich žádost zaregistrována a kde ji lze podat.

- (21) V zájmu zajištění nezbytné flexibility dotčených členských států a proto, aby se Bělorusku zabránilo zaměřovat se na konkrétní kategorie státních příslušníků třetích zemí, by dotčené členské státy měly mít v rámci nouzového postupu pro řízení azylu a migrace stanoveného v tomto rozhodnutí možnost přijmout při řízení na hranicích na hranicích podle článku 43 směrnice o azylovém řízení rozhodnutí o přípustnosti a věcné stránce všech žádostí o mezinárodní ochranu podaných státními příslušníky třetích zemí nebo osobami bez státní příslušnosti zadrženými nebo nalezenými v blízkosti hranic s Běloruskem po neoprávněném vstupu nebo poté, co se dostavili na hraniční přechod. Musí být dodrženy záruky stanovené v kapitole II směrnice o azylovém řízení.
- (22) Při nouzovém postupu pro řízení azylu a migrace by příslušné orgány měly především zohledňovat nejlepší zájem dítěte a záruky pro žadatele se zdravotními potížemi. Lotyšsko, Litva a Polsko by proto měly v rámci nouzového postupu pro řízení azylu a migrace přednostně posuzovat žádosti podané osobami s opodstatněnými nároky nebo nezletilými osobami a jejich rodinnými příslušníky. Pokud z důvodu zdravotního stavu žadatele nelze žádost posoudit na hranicích nebo v tranzitních prostorách, neměly by Lotyšsko, Litva a Polsko řízení na hranicích použít. Tak by tomu mělo být i v případě, že se zdravotní potíže objeví během posuzování žádosti. Pokud se během posuzování žádosti ukáže, že žadatel potřebuje zvláštní procesní záruky a že nelze poskytnout přiměřenou podporu v rámci azylového řízení na hranicích, jak stanoví čl. 24 odst. 3 směrnice o azylovém řízení, dotčený členský stát by měl na žadatele uplatnit běžný postup na svém území.
- (23) V souladu s čl. 26 odst. 1 směrnice o azylovém řízení by členské státy neměly nikoho zajistit pouze proto, že se jedná o žadatele. V případě zajištění by se měly použít důvody a podmínky zajištění stanovené v článku 8 směrnice o podmínkách přijímání. V souladu s čl. 8 odst. 3 písm. c) směrnice o podmínkách přijímání může být žadatel zajištěn během příslušného řízení za účelem rozhodnutí o právu žadatele na vstup na dané území. V čl. 8 odst. 2 se rovněž stanoví, že členské státy mohou žadatele zajistit pouze tehdy, nelze-li účinně uplatnit jiná, mírnější donucovací opatření, jako jsou omezení svobody pohybu podle článku 7 uvedené směrnice. Záruky týkající se zajištění stanovené ve směrnici o podmínkách přijímání mají platit zejména pro specifické skupiny, jako jsou nezletilé osoby a jejich rodiny. Za současné situace by alternativy k zajištění, jako například omezení svobody pohybu, mohly být stejně účinné jako zajištění, a orgány by proto jejich použití měly zvážit, zejména v případě nezletilých osob.
- (24) Nouzový postup pro řízení azylu a migrace podle tohoto rozhodnutí umožňuje členským státům prodloužit lhůtu pro registraci žádostí o mezinárodní ochranu až na čtyři týdny a dobu uplatňování řízení na hranicích na nejvýše šestnáct týdnů; během této doby by mělo být přijato rozhodnutí o žádosti, včetně rozhodnutí o případném odvolání proti zamítavému rozhodnutí. Tyto procesní lhůty, které jsou delší než lhůty stanovené směrnicí o azylovém řízení, jsou koncipovány tak, aby dotčeným členským státům pomohly vypořádat se v situaci účelového využívání migrantů s jejich náhlým přílivem. V současné situaci se musí dotčené členské státy nejen postarat o státní příslušníky třetích zemí, kteří přijíždějí na jejich hranice nebo se již na jejich území nacházejí, nýbrž také přesouvat zdroje za účelem ochrany své územní celistvosti.

Dotčené členské státy mohou tudíž potřebovat čas na reorganizaci svých zdrojů a zvýšení své kapacity, a to i za podpory ze strany agentur EU. Kromě toho se bude řízení na hranicích týkat vyššího počtu žadatelů než za běžných okolností, takže dotčený členský stát může potřebovat k přijetí rozhodnutí delší dobu, během níž jim neumožní vstup na své území. Lotyšsko, Litva a Polsko by však měly přednostně registrovat žádosti nezletilých dětí a jejich rodinných příslušníků.

- (25) Je třeba za každou cenu zabránit jakýmkoli násilným činům na hranicích, a to nejen kvůli ochraně územní celistvosti a bezpečnosti dotčeného členského státu, nýbrž také v zájmu zajištění bezpečnosti a ochrany státních příslušníků třetích zemí včetně rodin a dětí, kteří pokojně čekají na příležitost požádat o azyl v Unii. Tam, kde jsou dotčené členské státy konfrontovány s násilnými činy na svých vnějších hranicích, včetně pokusů státních příslušníků třetích zemí vynutit si vstup hromadně a za použití nepřiměřených násilných prostředků, měly by mít možnost přijmout v souladu se svým vnitrostátním právem nezbytná opatření k zachování bezpečnosti a veřejného pořádku, jakož i zajistit účinné uplatňování tohoto rozhodnutí.
- (26) Ustanovení čl. 18 odst. 9 směrnice 2013/33/EU umožňuje členským státům v řádně odůvodněných případech za určitých podmínek dočasně stanovit jiná pravidla pro materiální podmínky přijetí, než jsou podmínky stanovené ve směrnici. Současná mimořádná situace je výjimečnou situací, která odůvodňuje stanovení jiných materiálních podmínek přijetí, neboť došlo k náhlému a nepředvídatelnému přílivu státních příslušníků třetích zemí, které je třeba zvládnout a postarat se o ně na hranicích. Za současné mimořádné situace by měl proto mít dotčený členský stát možnost odchýlit se od norem směrnice o podmínkách přijímání a poskytnout státním příslušníkům třetích zemí a osobám bez státní příslušnosti dočasné přístřeší přizpůsobené sezonním povětrnostním podmínkám a zajistit jejich základní potřeby, zejména poskytovat potraviny, vodu, oblečení, náležitou lékařskou péči a pomoc zranitelným osobám, a to při plném respektování práva na lidskou důstojnost.
- (27) Aby se Lotyšsko, Litva a Polsko mohly lépe vypořádat s mimořádnou situací v důsledku současných nelegálních toků státních příslušníků třetích zemí a s cílem doplnit opatření na hranicích a azylové řízení na vnějších hranicích a zajistit s nimi plnou soudržnosti by dotčeným členským státům mělo být povoleno dočasně se odchýlit od uplatňování směrnice 2008/115/ES (směrnice o navrácení) na státní příslušníky třetích zemí a osoby bez státní příslušnosti, jejichž žádost o mezinárodní ochranu byla zamítnuta v rámci azylového řízení, jak je stanoveno v tomto rozhodnutí. Je-li učiněna následná žádost pouze proto, aby se pozdrželo nebo zmařilo navrácení, členské státy mohou tuto žádost považovat za nepřípustnou v souladu s čl. 33 odst. 2 písm. d) směrnice o azylovém řízení. Tímto rozhodnutím není dotčena možnost Lotyšska, Litvy a Polska odchýlit se od uplatňování směrnice 2008/115/ES na základě čl. 2 odst. 2 písm. a) uvedené směrnice na neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí zadržené v souvislosti s nedovoleným překročením vnější hranice některého členského státu po zemi, po moři nebo vzduchem a kteří následně v tomto členském státě neobdrželi povolení k pobytu ani oprávnění k pobytu.
- (28) Při použití této odchylky od uplatňování směrnice o navrácení musí Lotyšsko, Litva a Polsko zajistit plné dodržování zásady nenavrácení a řádně zohlednit nejlepší zájem dítěte, rodinný život a zdravotní stav dotčeného státního příslušníka třetí země, jak také pro případy odchylek stanoví směrnice o navrácení. Musí rovněž zajistit, aby zacházení a úroveň ochrany v souvislosti s omezeným používáním donucovacích opatření, odkladem vyhoštění, neodkladnou zdravotní péčí a potřebami zranitelných

osob a podmínkami zajištění nebyly méně příznivé, než jak je stanoveno ve směrnici o navracení.

- (29) Lotyšsko, Litva a Polsko by měly státní příslušníky třetích zemí informovat o opatřeních uplatňovaných v souladu s tímto rozhodnutím. Zejména by Lotyšsko, Litva a Polsko měly informovat státní příslušníky třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti v jazyce, kterému tyto osoby rozumí nebo o němž lze důvodně předpokládat, že mu rozumí, o použitých opatřeních, o přístupných místech pro registraci a podání žádosti o mezinárodní ochranu, zejména o nejbližších místech, kde mohou žádost podat, o možnosti odvolat se proti rozhodnutí o žádosti a o době trvání opatření.
- (30) S cílem podpořit dotčený členský stát při poskytování nezbytné pomoci státním příslušníkům třetích zemí, kteří spadají do oblasti působnosti tohoto rozhodnutí, včetně podpory činností v oblasti dobrovolného návratu nebo plnění jejich humanitárních povinností, by agentury OSN a další příslušné partnerské organizace, zejména Mezinárodní organizace pro migraci a Mezinárodní federace společností Červeného kříže a Červeného půlměsíce, měly mít účinný přístup na hranice za podmínek stanovených ve směrnici o podmínkách přijímání a ve směrnici o azylovém řízení. V souladu s článkem 29 směrnice o azylovém řízení by měl mít Vysoký komisař OSN pro uprchlíky přístup k žadatelům, včetně těch, kteří se nacházejí na hranicích. Lotyšsko, Litva a Polsko by měly za tímto účelem úzce spolupracovat s agenturami OSN a příslušnými partnerskými organizacemi.
- (31) Lotyšsko, Litva a Polsko by měly veškerá opatření podle tohoto rozhodnutí uplatňovat pouze po dobu nezbytně nutnou pro řešení mimořádné situace a v každém případě nejdéle šest měsíců. Pokud by situace, která vedla k uplatňování těchto zvláštních opatření, pominula před uplynutím tohoto šestiměsíčního období, dotčené členské státy by měly jejich uplatňování okamžitě ukončit. Komise by měla ve spolupráci s dotčenými členskými státy a s příslušnými agenturami EU nepřetržitě sledovat a přezkoumávat situaci a navrhnout Radě a dotčeným členským státům ukončení uplatňování opatření stanovených v tomto rozhodnutí nebo jejich případné prodloužení prostřednictvím návrhu podle čl. 78 odst. 3 SFEU.
- (32) Agentury Evropské unie by měly na žádost Lotyšska, Litvy a Polska o podporu posoudit jejich potřeby ve spolupráci s těmito zeměmi. Evropská pohraniční a pobřežní stráž (Frontex), Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu (EASO) a Europol, jakož i členské státy by s cílem pomoci těmto třem členským státům, které čelí specifickým výzvám v důsledku účelového využívání migrantů Běloruskem, měly poskytnout Lotyšsku, Litvě a Polsku náležitou podporu tím, že jim přednostně poskytnou nezbytné zdroje, přičemž budou současně nadále zajišťovat potřeby dalších členských států, které čelí migračnímu tlaku.
- (33) Evropská pohraniční a pobřežní stráž (Frontex) by s cílem pomoci těmto třem členským státům, které čelí specifickým výzvám v důsledku účelového využívání migrantů, měla na jejich žádost přednostně poskytnout těmto třem dotčeným členským státům podporu. V této souvislosti by měl výkonný ředitel agentury Frontex na žádost některého z těchto členských států zahájit zásah rychlé reakce na hranicích nebo návratový zásah s omezenou dobou trvání na území dotčeného hostitelského členského státu a vyslat nezbytné prostředky. Kromě toho by agentura Frontex měla na základě žádosti přednostně poskytnout jakýkoli jiný druh pomoci, jako jsou služby fúze dat systému EUROSUR nebo produkty analýzy rizik, jakož i nezbytné vybavení pro zlepšení ostrahy hranic. V souvislosti se situací účelového využívání migrantů by dále

měla Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž provést specializované posouzení zranitelnosti, a to i za účelem posouzení potřeb případné další podpory.

- (34) Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu (EASO) by měl na podporu uplatňování odchylek stanovených v tomto rozhodnutí členskými státy, které čelí specifickým výzvám v důsledku účelového využívání migrantů, na jejich žádost přednostně poskytnout dotčeným členským státům podporu tím, že pro Lotyšsko, Litvu a Polsko uvolní nezbytné zdroje, zejména v podobě vyslání azylových podpůrných týmů, které budou pomáhat mimo jiné při registraci a zpracovávání žádostí, identifikaci a posuzování zranitelných míst, zajišťování odpovídajících podmínek přijímání nebo poskytování nezbytných překladatelských služeb, odborných znalostí a odborné přípravy.
- (35) Europol by měl s cílem pomoci těmto třem členským státům, které čelí specifickým výzvám v důsledku účelového využívání migrantů, na jejich žádost přednostně poskytnout dotčeným členským státům podporu v podobě vyslání odborníků, přednostního vyřizování jejich žádostí, poskytování individualizovaných analytických produktů, jako jsou posouzení hrozeb, strategické a operativní analýzy a situační zprávy, a nadále podporovat členské státy v boji proti převaděčství migrantů a související trestné činnosti.
- (36) Agentury Evropské unie by v případě potřeby měly v reakci na žádost Lotyšska, Litvy nebo Polska o podporu vyhlásit výzvy k angažování odborníků. Členské státy by v tom případě měly být vybízeny k tomu, aby co nejdříve poskytly potřebné odborníky s odpovídajícím profilem. V souvislosti se zásahem rychlé reakce na hranicích nebo návratovým zásahem organizovaným Evropskou agenturou pro pohraniční a pobřežní stráž by členské státy měly být podněcovány k tomu, aby se příslušným způsobem podílely na vyslání jednotek ze stálého útvaru, a to i z rezervy pro rychlé nasazení, nebo veškerého nezbytného vybavení, a to i z rezervy vybavení pro rychlé nasazení. Členské státy by měly být rovněž podněcovány k podpoře Lotyšska, Litvy a Polska při veškerých návratových opatřeních a při jejich kontaktech se třetími zeměmi.
- (37) Jelikož cílů tohoto rozhodnutí nemůže být uspokojivě dosaženo členskými státy, ale spíše jich, z důvodu rozsahu a účinků akce, může být lépe dosaženo na úrovni Unie, může Unie přijmout opatření v souladu se zásadou subsidiarity stanovenou v článku 5 Smlouvy o Evropské unii. V souladu se zásadou proporcionality stanovenou v uvedeném článku nepřekračuje toto rozhodnutí rámec toho, co je nezbytné pro dosažení těchto cílů.
- (38) Toto rozhodnutí dodržuje základní práva a ctí zásady uznávané Listinou základních práv Evropské unie.
- (39) V souladu s články 1 a 2 Protokolu č. 21 o postavení Irska s ohledem na prostor svobody, bezpečnosti a práva, připojeného ke Smlouvě o EU a ke Smlouvě o fungování EU, a aniž je dotčen článek 4 uvedeného protokolu, se Irsko neúčastní přijímání tohoto rozhodnutí a toto rozhodnutí pro ně není závazné ani použitelné.
- (40) V souladu s články 1 a 2 Protokolu č. 22 o postavení Dánska, připojeného ke Smlouvě o EU a ke Smlouvě o fungování EU, se Dánsko neúčastní přijímání tohoto rozhodnutí a toto rozhodnutí pro ně není závazné ani použitelné.
- (41) S ohledem na naléhavost situace by toto rozhodnutí mělo vstoupit v platnost prvním dnem po vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*.
- (42) Vzhledem k své dočasné povaze by přijatá opatření měla být časově omezená a měla by být ukončena, jakmile současná mimořádná situace pomine.

- (43) Do oblasti působnosti tohoto rozhodnutí by měly být zahrnuty osoby, které do Lotyšska, Litvy a Polska z Běloruska přicestovaly před jeho vstupem v platnost a které dosud nebyly zaregistrovány nebo s nimiž dosud nebylo zahájeno řízení o navrácení,

PŘIJALA TOTO ROZHODNUTÍ:

KAPITOLA I

ÚVODNÍ USTANOVENÍ

Článek 1

Předmět

Tímto rozhodnutím se stanoví dočasná opatření ve prospěch Lotyšska, Litvy a Polska s cílem podpořit tyto země při zvládání mimořádné situace způsobené aktivitami Běloruska, které za současné situace účelového využívání migrantů na vnějších hranicích způsobují náhlý příliv státních příslušníků třetích zemí.

KAPITOLA II

NOUZOVÝ POSTUP PRO ŘÍZENÍ MIGRACE A AZYLU NA VNĚJŠÍCH HRANICÍCH LOTYŠSKA, LITVY A POLSKA

Článek 2

Azylové řízení

1. Odchylně od čl. 6 odst. 1 směrnice o azylovém řízení se registrace státních příslušníků třetích zemí nebo osob bez státní příslušnosti zadržovaných nebo nalezených v blízkosti hranic s Běloruskem po neoprávněném vstupu nebo poté, co se dostavili na hraniční přechod, může uskutečnit nejpozději čtyři týdny po učinění žádosti.
Lotyšsko, Litva a Polsko přednostně zaregistrují žádosti nezletilých osob a jejich rodinných příslušníků.
2. Lotyšsko, Litva a Polsko mohou odchylně od čl. 25 odst. 6 písm. b), čl. 31 odst. 8 a čl. 43 odst. 1 písm. b) směrnice o azylovém řízení rozhodnout na svých hranicích nebo ve svých tranzitních prostorách o přípustnosti nebo – v případě řízení podle čl. 31 odst. 8 uvedené směrnice – o věcné stránce všech žádostí zaregistrovaných v souladu s odstavcem 1. Použijí se základní zásady a záruky uvedené v kapitole II směrnice o azylovém řízení.
3. Lotyšsko, Litva a Polsko přednostně posoudí žádosti, které pravděpodobně mohou být opodstatněné nebo byly podány nezletilými osobami a jejich rodinnými příslušníky.
4. V případě žadatelů, jejichž zdravotní stav vyžaduje podporu, kterou na hranicích nebo v tranzitních prostorách nelze náležitě zajistit, a to i tehdy, ukáže-li se to v průběhu řízení, se řízení na hranicích pozastaví a žadateli se povolí vstup na území za účelem posouzení žádosti, aniž by se řízení muselo znovu zahájit.
5. Odchylně od čl. 43 odst. 2 směrnice o azylovém řízení může být lhůta před povolením vstupu na dané území prodloužena na 16 týdnů, během nichž se přijme rozhodnutí o žádosti, a to včetně odvolání.

6. Odchylně od čl. 46 odst. 5 a 6 směrnice o azylovém řízení se mohou Lotyšsko, Litva a Polsko rozhodnout, že použijí pravidla stanovená v odstavci 6 uvedeného článku na všechna rozhodnutí o žádostech posuzovaných v řízení na hranicích v souladu s odstavcem 2 tohoto článku.

Článek 3

Materiální podmínky přijetí

Odchylně od směrnice 2013/33/EU mohou Lotyšsko, Litva a Polsko pro žadatele, kteří byli zadrženi nebo nalezeni v blízkosti hranic s Běloruskem po neoprávněném vstupu nebo poté, co se dostavili na hraniční přechod, a na které se vztahují opatření uvedená v čl. 2 odst. 1 tohoto rozhodnutí, dočasně stanovit jiná ustanovení o materiálních podmínkách přijetí, než stanoví články 17 a 18 směrnice 2013/33/EU, za podmínky, že tyto členské státy zajistí základní potřeby žadatelů, zejména potraviny, vodu, oblečení, náležitou lékařskou péči a dočasné přístřeší přizpůsobené sezonním povětrnostním podmínkám, a to při plném respektování lidské důstojnosti.

Článek 4

Řízení o navrácení

1. Lotyšsko, Litva a Polsko se mohou rozhodnout, že směrnicí 2008/115/ES nepoužijí na státní příslušníky třetích zemí a osoby bez státní příslušnosti, jejichž žádost o mezinárodní ochranu byla zamítnuta a na něž se vztahuje článek 2.
2. Pokud jde o státní příslušníky třetích zemí a osoby bez státní příslušnosti uvedené v odstavci 1, Lotyšsko, Litva a Polsko musí:
 - a) dodržovat zásadu nenavrácení a náležitě zohlednit nejlepší zájem dítěte, rodinný život a zdravotní stav dotčeného státního příslušníka třetí země, jak je stanoveno v článku 5 směrnice 2008/115/ES (směrnice o navrácení);
 - b) zajistit, aby zacházení s těmito osobami a úroveň jejich ochrany nebyly méně příznivé, než jak je stanoveno v čl. 8 odst. 4 a 5 (omezení používání donucovacích opatření), v čl. 9 odst. 2 písm. a) (odklad vyhoštění), v čl. 14 odst. 1 písm. b) a d) (neodkladná zdravotní péče a zohlednění potřeb zranitelných osob) a v člincích 16 a 17 (podmínky zajištění) směrnice 2008/115/ES (směrnice o navrácení).

Článek 5

Zvláštní záruky

1. Lotyšsko, Litva a Polsko při uplatňování tohoto rozhodnutí řádně informují státní příslušníky třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti v jazyce, kterému tyto osoby rozumí nebo o němž lze důvodně předpokládat, že mu rozumí, o použitých opatřeních, o vyhrazených místech přístupných pro registraci a podávání žádostí o mezinárodní ochranu, zejména o nejbližších místech, kde mohou podat žádost o mezinárodní ochranu, o možnosti odvolat se proti rozhodnutí a o době trvání opatření.
2. Lotyšsko, Litva a Polsko nepoužijí články 2, 3, 4 a 5 po dobu delší, než je nezbytně nutné k vyřešení mimořádné situace způsobené Běloruskem, a v žádném případě ne déle než po dobu stanovenou v článku 10.

KAPITOLA III
OPERATIVNÍ PODPORA

Článek 6

Operativní podpora ze strany Evropské agentury pro pohraniční a pobřežní stráž

1. Na žádost Lotyšska, Litvy nebo Polska o podporu poskytne Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž Lotyšsku, Litvě a Polsku svou operativní podporu v oblasti správy hranic a navrácení nebo zvýší její objem, a to vysláním stálého útvaru Evropské pohraniční a pobřežní stráže, v případě potřeby včetně vyslání pracovníků z 1 500 pracovníků rezervy pro rychlé nasazení, technického vybavení a poskytnutí jakékoli další relevantní podpory.
2. Výkonný ředitel Evropské agentury pro pohraniční a pobřežní stráž (Frontex) může zahájit zásah rychlé reakce na hranicích podle čl. 39 odst. 5 nařízení (EU) 2019/1896 nebo návratový zásah podle článku 53 uvedeného nařízení.
3. Tato agentura poskytne Lotyšsku, Litvě a Polsku na základě jejich žádosti podporu prostřednictvím těchto činností:
 - a) vyslání stálého útvaru v rámci jednotek pro správu hranic a příslušného technického vybavení (hlídkové vozy, automobily, vrtulníky, vozidla s termovizí, kamery atd.) na podporu ochrany hranic, zejména pokud jde o tyto činnosti:
 - ostraha hranic,
 - hraniční kontroly,
 - odhalování přeshraniční trestné činnosti,
 - podávání zpráv,
 - tlumočení,
 - identifikace nezletilých osob a dalších zranitelných migrantů a pomoc při zajištění jejich náležitého předání;
 - b) vyslání stálého útvaru v rámci jednotek pro správu hranic a příslušného technického vybavení na podporu navrácení státních příslušníků třetích zemí, kteří buď nepožádali o mezinárodní ochranu, nebo kteří ztratili právo na daném území setrvat, zejména prostřednictvím pomoci při:
 - činnostech před návratem, včetně poradenství v oblasti navrácení a podpory spolupráce se třetími zeměmi organizováním identifikačních misí a poskytováním videokonferenční služby na pohovory pro zjištění totožnosti,
 - dobrovolných návratech,
 - návratových operacích prováděných komerčními a charterovými lety, včetně doprovodu navrácených osob do třetí země původu a v případě potřeby činností po návratu ve třetích zemích;
 - c) vyslání stálého útvaru v rámci podpůrných týmů pro řízení migrace na pomoc při zjišťování totožnosti migrantů, včetně ověřování státní příslušnosti a kontrol cestovních dokladů, zejména prostřednictvím:

- poskytování podpory při vedení pohovorů a používání společných ukazatelů rizik s cílem identifikovat osoby, které mohou být spojeny s terorismem, a získat více informací o trasách, zprostředkovatelích a způsobech fungování,
- poskytování podpory prostřednictvím vybavení systému EURODAC a pracovníků pro registraci migrantů a snímání jejich otisků prstů,
- přednostního vyřizování všech žádostí tří dotčených členských států o služby fúze dat systému EUROSUR, zejména pokud jde o:
 - sledování letového provozu za účelem monitoringu letů přilétajících do Běloruska z různých míst odletu,
 - pravidelný monitoring prostřednictvím individuálně uzpůsobených služeb obrazového zpravodajství, včetně satelitních snímků, jež pokryjí jednak přilehlé předhraniční oblasti Běloruska za účelem posouzení situace, jednak i vzdálenější předhraniční oblasti důležité pro lepší chápání potenciálních hrozeb pro bezpečnost nasazeného personálu a technického vybavení,
 - poskytování individuálně uzpůsobené služby víceúčelového dohledu ze vzduchu nad běloruským příhraničním územím – je-li tato služba k dispozici a je-li to nezbytné – buď na základě regionálního přístupu pokrývajícího Lotyšsko, Litvu a Polsko, nebo podporou jednoho či více konkrétních členských států pomocí schopností pro noční sledování;
- d) monitoring platform sociálních médií s cílem včas upozornit na skupiny potenciálních migrantů a reagovat na jakýkoli možný hromadný přesun směrem ke hranicím EU;
- e) poskytování individuálně uzpůsobených produktů analýzy rizik;
- f) v případě potřeby další specifická podpora.

Článek 7

Operativní podpora ze strany Evropského podpůrného úřadu pro otázky azylu

Na žádost Lotyšska, Litvy nebo Polska o podporu poskytne Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu (EASO) přednostně nezbytnou operativní podporu, zejména prostřednictvím těchto činností:

- a) vyslání azylových podpůrných týmů;
- b) registrace žádostí o mezinárodní ochranu;
- c) usnadnění počáteční analýzy žádostí o azyl;
- d) vedení osobních pohovorů s žadateli o jejich žádostech a o okolnostech jejich příjezdu;
- e) podpora náležité identifikace a posuzování zranitelných žadatelů;
- f) podpora řízení, navrhování a zavádění odpovídajících standardů pro přijímací zařízení;
- g) poskytování potřebných informací a specifické pomoci žadatelům nebo potenciálním žadatelům o mezinárodní ochranu;

- h) poskytování odborných znalostí, zejména pokud jde o tlumočnické a překladatelské služby, přesné a aktuální informace o zemích původu a poznatky o zpracovávání a správě azylových spisů;
- i) zajišťování odborné přípravy pracovníků příslušných nebo jiných orgánů;
- j) v případě potřeby další specifická podpora.

Článek 8

Operativní podpora ze strany Europolu

Na žádost Lotyšska, Litvy a Polska o podporu poskytne Europol přednostně nezbytnou operativní podporu prostřednictvím těchto činností:

- a) vysílání odborníků za účelem křížové kontroly údajů s údaji uchovávanými v databázích Europolu, usnadnění rychlé a bezpečné výměny informací mezi členskými státy a podpory operativní analýzy;
- b) poskytování individuálně uzpůsobených analytických produktů, jako jsou posouzení hrozeb, strategické a operativní analýzy a situační zprávy;
- c) podpora členských států v boji proti převaděčství migrantů a souvisejícím trestným činům, které jsou usnadňovány, propagovány nebo páčány za použití internetu, jakož i při činnostech uvedených v čl. 4 odst. 1 písm. m) nařízení (EU) 2016/794;
- d) v případě potřeby další specifická podpora.

KAPITOLA IV

ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

Článek 9

Spolupráce a hodnocení

1. Komise, příslušné agentury Evropské unie a Lotyšsko, Litva a Polsko budou úzce spolupracovat a pravidelně se vzájemně informovat o provádění tohoto rozhodnutí. Lotyšsko, Litva a Polsko budou nadále vykazovat veškeré relevantní údaje včetně statistik, které jsou relevantní pro provádění tohoto rozhodnutí, prostřednictvím sítě EU pro připravenost a řešení krizí v souvislosti s migrací.
2. Lotyšsko, Litva a Polsko budou úzce spolupracovat s Úřadem vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) a příslušnými partnerskými organizacemi při určování způsobů podpory žadatelů v současné mimořádné situaci v souladu s pravidly stanovenými v tomto rozhodnutí, ve směrnici o azylovém řízení a ve směrnici o podmínkách přijímání.
3. Komise bude ve spolupráci s Lotyšskem, Litvou a Polskem situaci nepřetržitě sledovat a přezkoumávat a v případě potřeby navrhne zrušení nebo prodloužení použitelnosti tohoto rozhodnutí prostřednictvím návrhu rozhodnutí Rady podle čl. 78 odst. 3 SFEU. Za tímto účelem poskytnou Lotyšsko, Litva a Polsko Komisi specifické informace nezbytné k provedení tohoto přezkumu a k předložení návrhu na zrušení nebo prodloužení použitelnosti tohoto rozhodnutí, jakož i veškeré další informace, které si Komise vyžádá.

Článek 10

Vstup v platnost a použitelnost

1. Toto rozhodnutí vstupuje v platnost [...] dnem po vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*.
2. Aniž je dotčen článek 9, použije se toto rozhodnutí po dobu šesti měsíců od svého vstupu v platnost.
3. Toto rozhodnutí se použije na všechny státní příslušníky třetích zemí, kteří přicestují na území Lotyšska, Litvy a Polska ode dne vstupu tohoto rozhodnutí v platnost, jakož i na státní příslušníky třetích zemí, kteří na území Lotyšska, Litvy a Polska pobývali již před vstupem tohoto rozhodnutí v platnost v důsledku aktivit běloruského režimu a jejichž žádosti o mezinárodní ochranu nebyla zaregistrována nebo u nichž nebylo zahájeno řízení o navrácení.
4. Toto rozhodnutí se na žadatele, jejichž žádost o mezinárodní ochranu byla zaregistrována v souladu s ustanoveními tohoto rozhodnutí, použije nadále až do doby, kdy bude přijato konečné rozhodnutí o jejich žádosti nebo kdy budou dotčení státní příslušníci třetích zemí navraceni v souladu s článkem 4.

V Bruselu dne

*Za Radu
předseda/předsedkyně*